

A photograph of a modern, red, curved bridge structure over a body of water. The bridge has a unique design with vertical red slats and a curved top. In the background, there is a modern building with a grid of windows and a person standing on the bridge. The sky is cloudy.

WELKOM

CONFERENTIE
**‘POWER TO THE PEOPLE:
ENERGIEDELEN IN DE BUURT’**

JOUW HOSTS VAN VANDAAG

Leonie van den Beuken
Strateeg Amsterdam Smart City

Hugo Niesing
Directeur Resourcefully /
Energiestrateeg Amsterdam

Deze conferentie wordt mede mogelijk gemaakt door

HET PROGRAMMA

- 13:10 – 14:00 **Kick-off (met speciale aankondiging!)**
- 14:00 – 14:30 **Paneldiscussie over energiedelen**
- 14:30 – 15:00 **Pauze**
- 15:00 – 16:00 **Inspirerende parallelsessies**
- 16:00 – 17:00 **Bewoner centraal**
- 17:00 – 18:00 **Borrel en netwerken**

OLAF VAN DER GAAG

Voorzitter van de Nederlandse
Vereniging Duurzame Energie

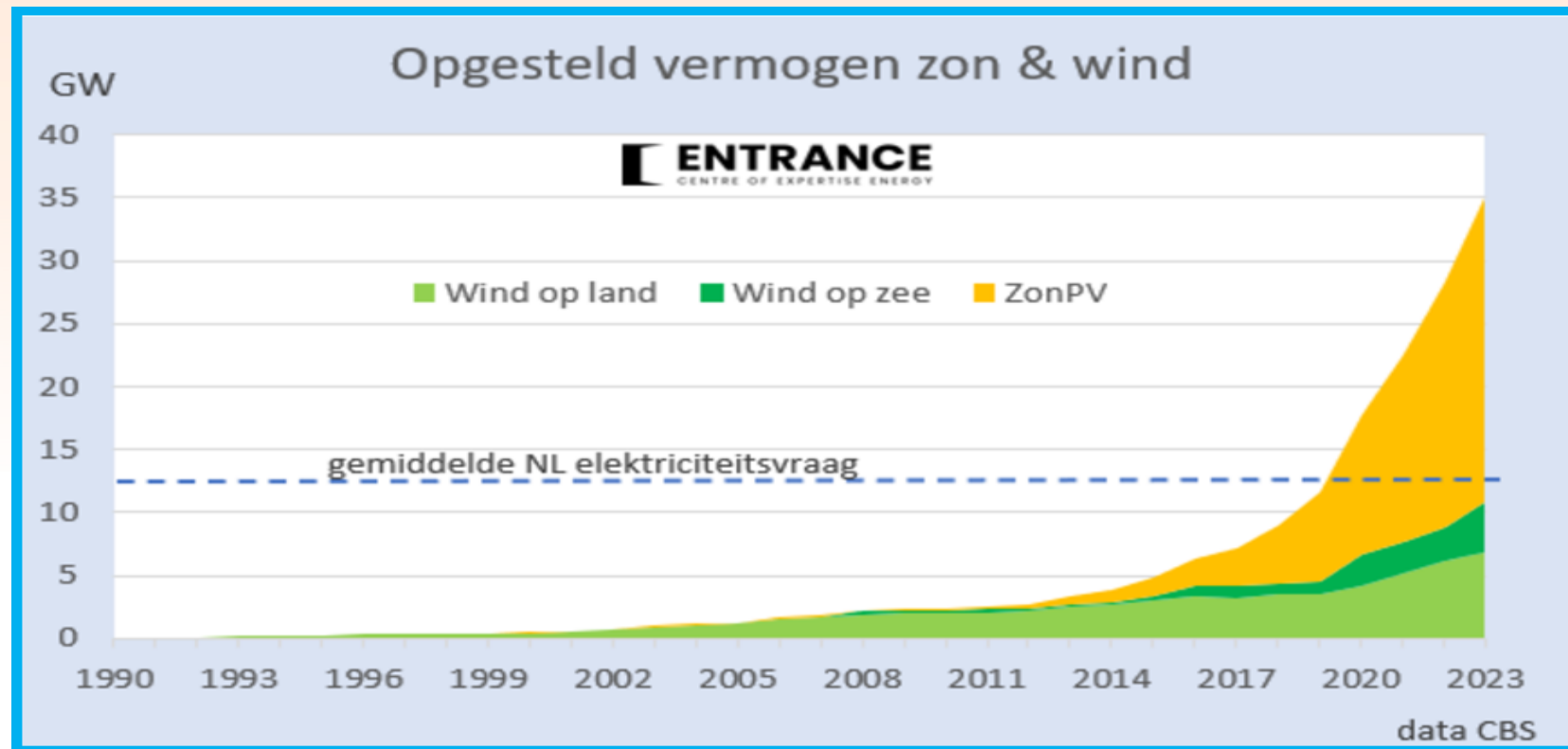
Onderwerp

Hoe kunnen we de opwekking
en het gebruik van duurzame
energie verbeteren?

Nederland is wereldkampioen !!

Zonnepanelen

Energie delen in je buurt

Olof van der Gaag, 12 juni 2024

2023 = 1964

**CO2-uitstoot NL
-1/3^e tov 1990**

In 10 jaar duurzame energie x4

GREEN
ENERGY
DAY®

8
maart
2024

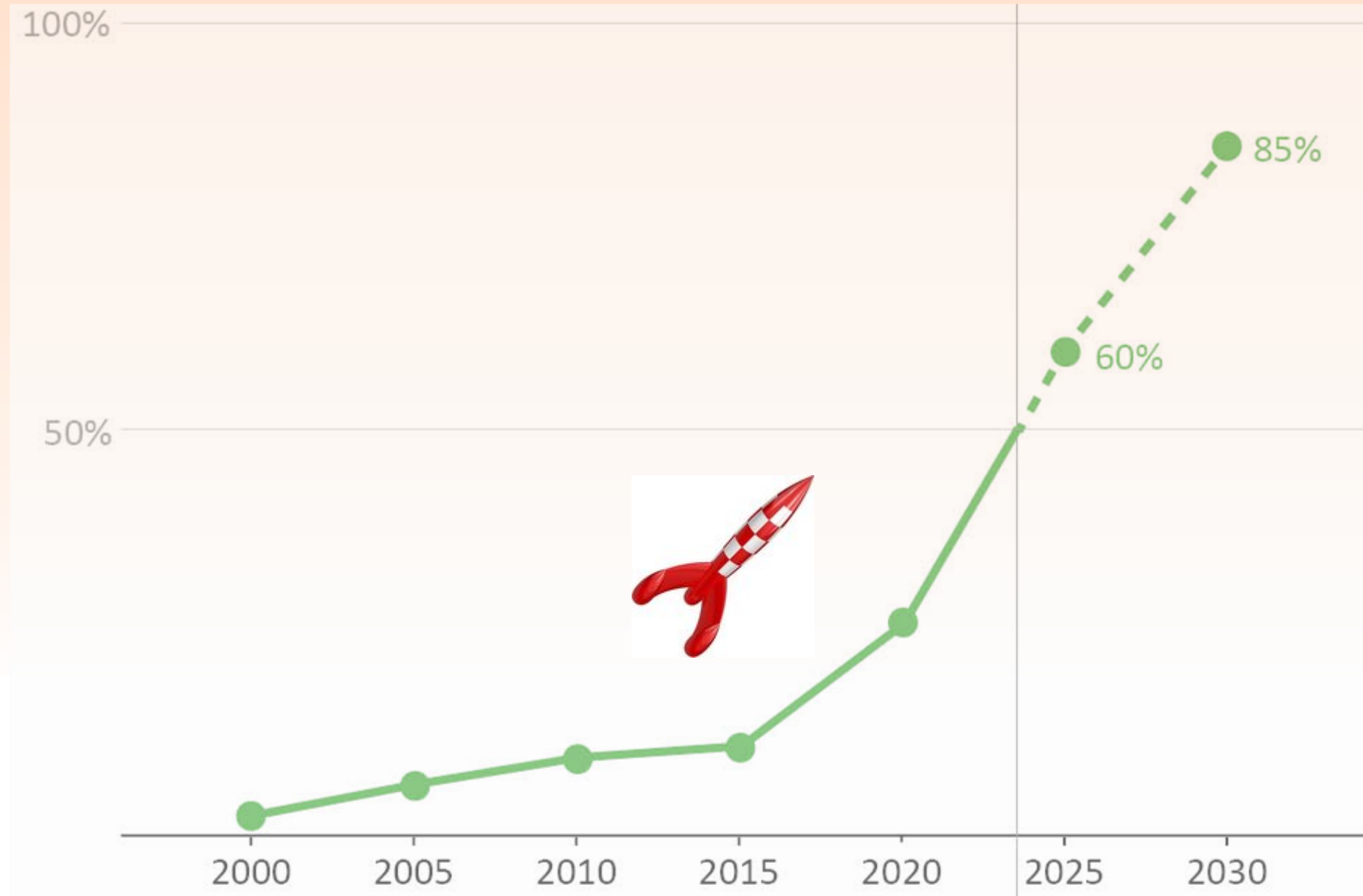

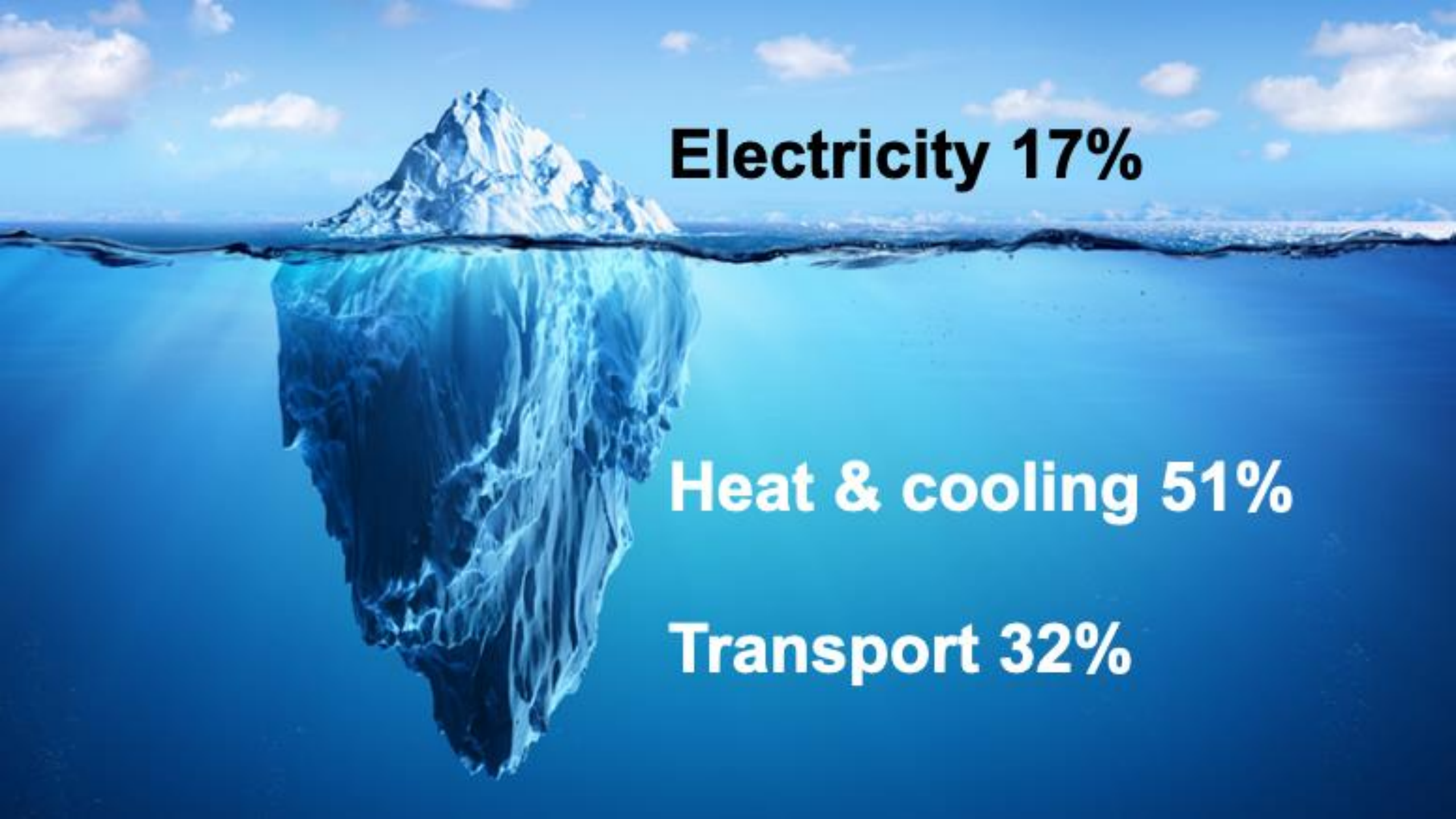
Vrijheidsenergie

Bron: Factsheet Oranje-groene energie en banen, NVDE, maart 2021. Update CBS 2024, PBL 2023. Visualisatie NVDE

Groene stroom

An iceberg floating in a blue ocean under a blue sky with white clouds. The visible tip of the iceberg is small, while the submerged part is much larger. Text labels are placed to the right of the iceberg, corresponding to the proportions of the visible and hidden parts.

Electricity 17%

Heat & cooling 51%

Transport 32%

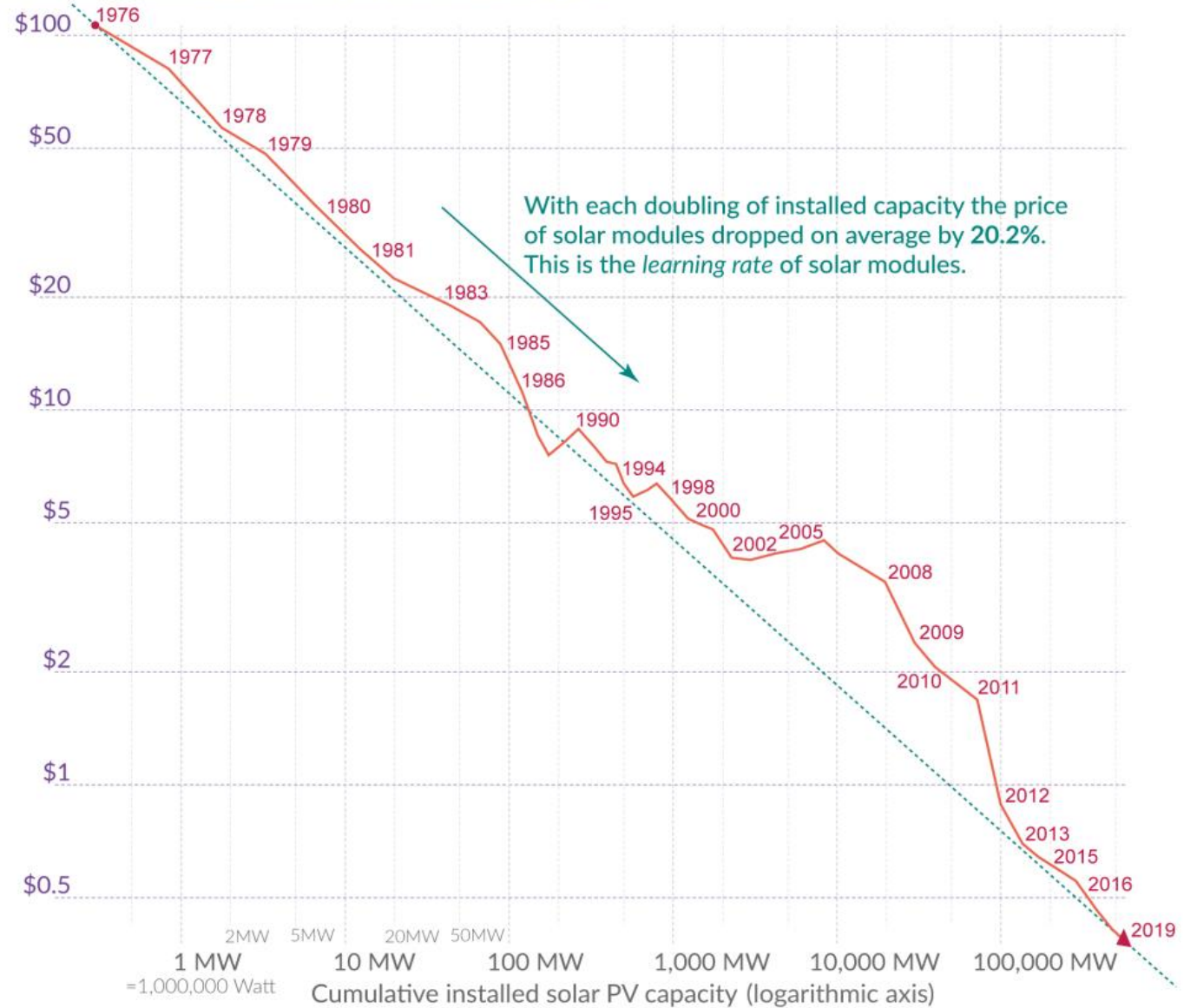

Decentrale elektrificatie

- 3 miljoen huizen zonnepanelen
- 600 warmtepompen/ werkdag
- 90% nieuwe kookplaten elektrisch
- 31% nieuwe auto's elektrisch

Price per Watt of solar photovoltaics (PV) modules (logarithmic axis)
The prices are adjusted for inflation and presented in 2019 US-\$.

Leercurve

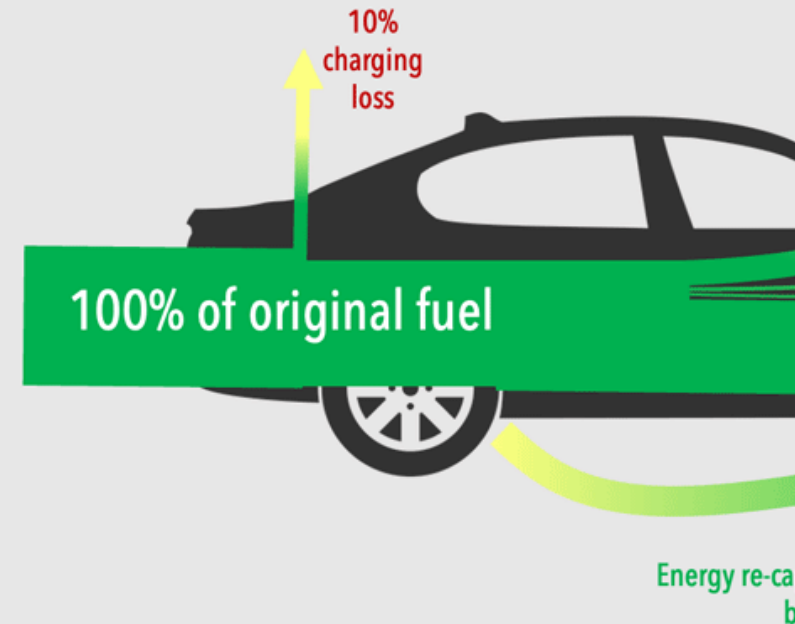
Efficiency

Gasoline powered vehicle:
Around 80% of the energy is lost to various inefficiencies

Data from FuelEconomy.gov
Image by Karin Kirk for Yale Climate Connections

Electric vehicle:
Around 11% of the energy is lost

Data from FuelEconomy.gov
Image by Karin Kirk for Yale Climate Connections

Vooruitgang

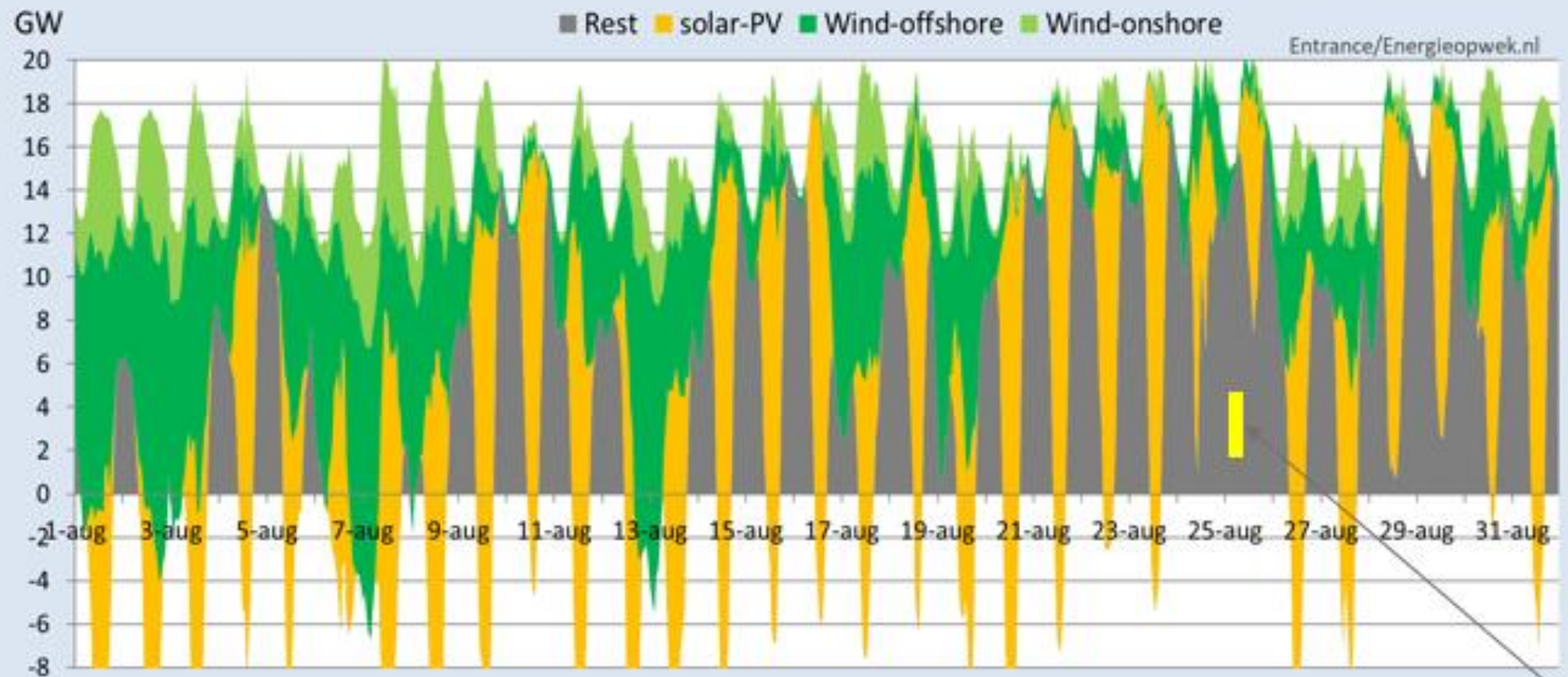

Doorlooptijd projecten

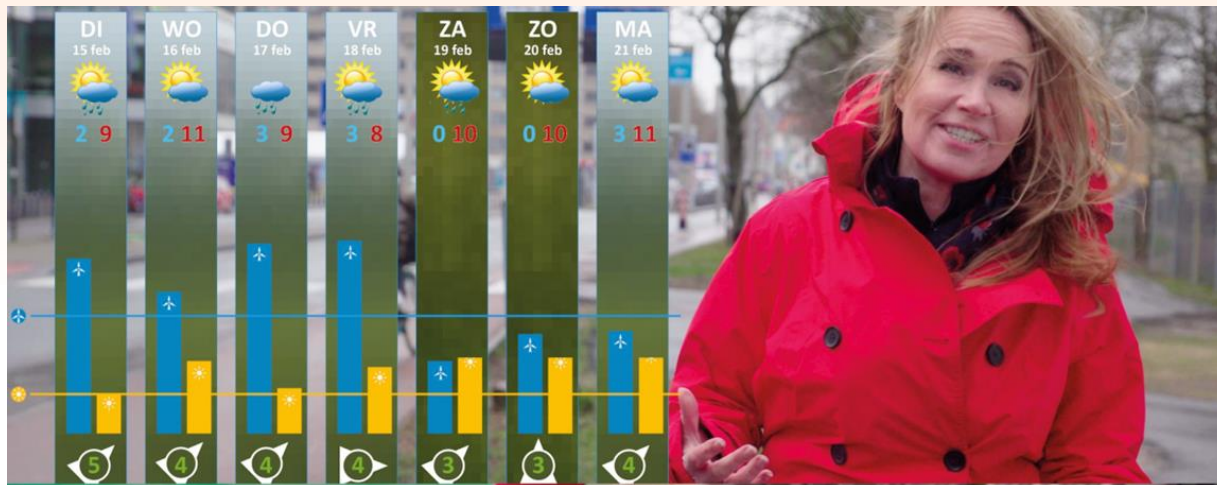
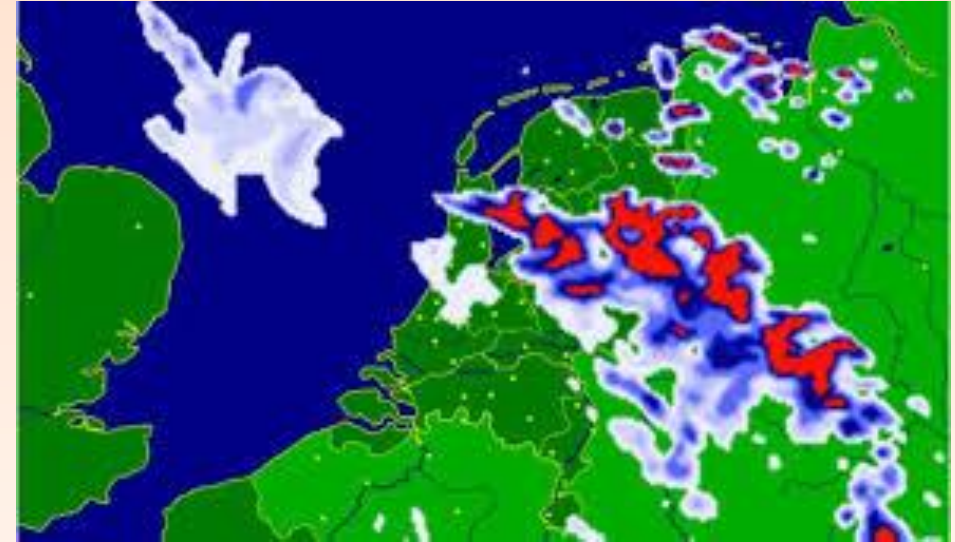

Bijdragen van zon en wind aan de Nederlandse elektriciteitsvraag in augustus 2030

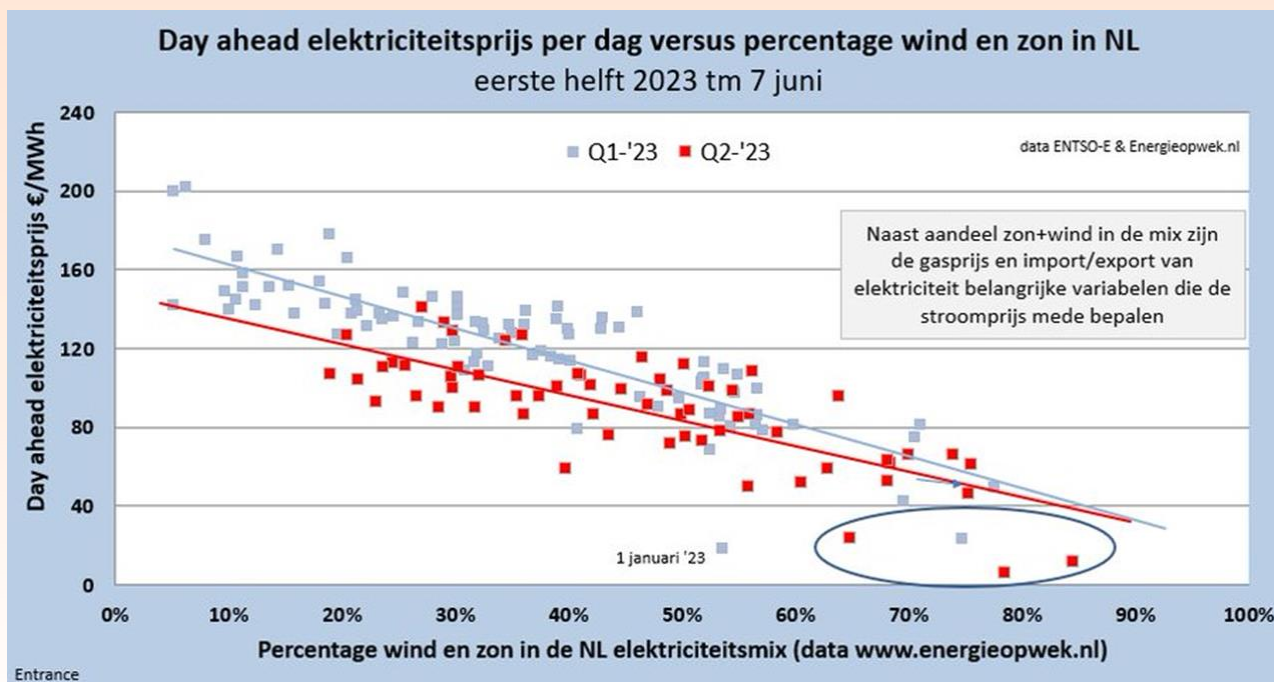

Inzicht

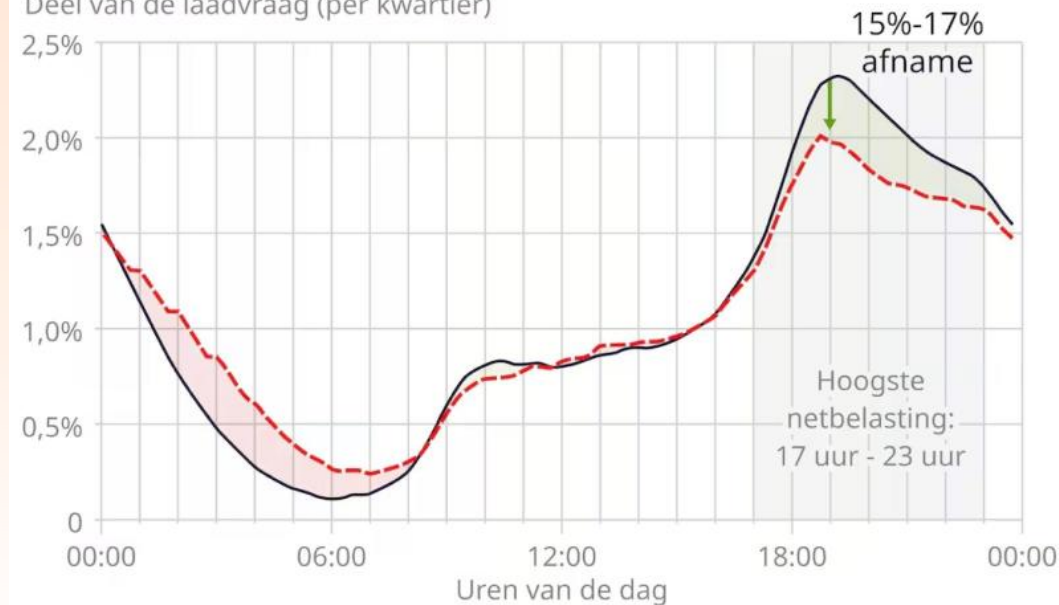
Voordeel 'meebewegen'

Verminderde piekvraag bij slim laden

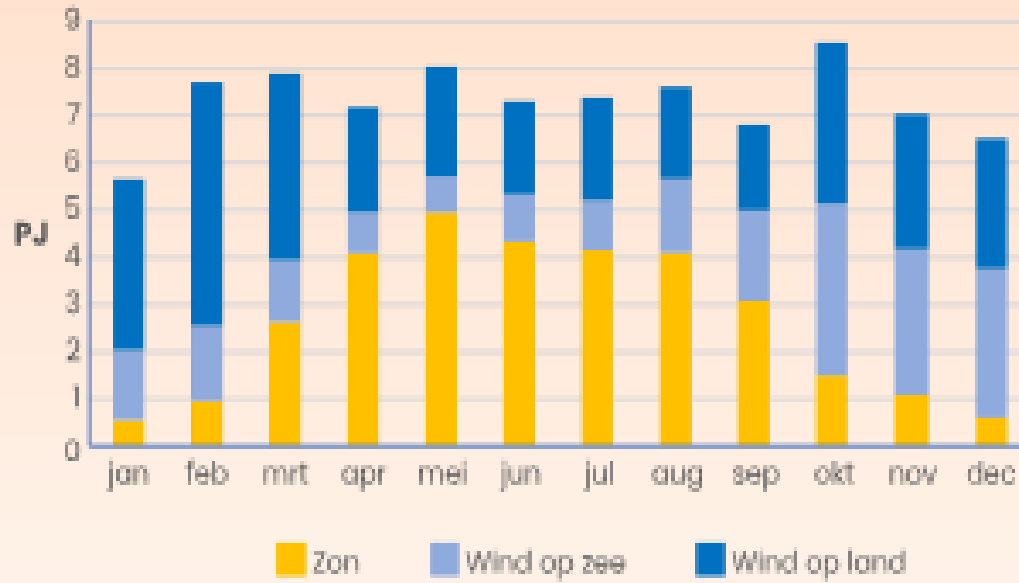
— normaal laden   - - - 'slim' laden

Deel van de laadvraag (per kwartier)

NU.NL, BRON: FLEET

Combineren & opslaan

Samenwerking!

MARIEKE VAN DOORNINCK

Directeur Kennisland

Onderwerp

Hoe kunnen we mensen en
buurten bij de energietransitie
betrekken?

Energie(rij)ke Wijken

Presentatie Marieke van Doorninck, Kennisland

Mini Conferentie Power to the People: Energiedelen in je buurt

Energietransitie als technische opgave

Groene Groei

Groene groei

Groene groei

Groene Groei

Energietransitie is een maatschappelijke en sociale transitie

- Energietransitie is een maatschappelijke en sociale transitie

“Het kabinet [wil] burgers beter betrekken bij de energietransitie en bij de klimaatopgave. Dit is namelijk niet alleen een technische transitie (...), het is ook een maatschappelijke transitie die een verandering van ons als samenleving vraagt. Inwoners moeten op tijd mee kunnen denken over plannen in hun omgeving, over hun eigen rol en verantwoordelijkheid in de transitie. De overheid moet daarom actief en open het gesprek aangaan over de veranderingen die ons te wachten staan.”

Van participatie naar co-creatie

Heemstede

Van inspraak naar samen ontwerpen

Zes lessen over co-creatie
in de energietransitie

In opdracht van gemeente Heemstede en
de Noord-Hollandse Energie Regio

*Wacht niet tot
de
wijkuitvoeringspl
annen klaar zijn
voor het gesprek*

Co creatie in de energietransitie

- De **buurt(bewoners)** als startpunt
- **Vroegtijdige** co-creatie bewoners, ambtenaren en ondernemers rondom vraagstukken die in de buurt leven
- Aandacht voor **urgenter problemen** van wijkbewoners
- Maak het mogelijk voor **iedereen** om mee te doen
- **Samen** met bewoners Programma van Eisen vaststellen
- **Creativiteit** en verbeelding
- Tegengaan van **verkokering**
- Ruimte voor **buurtinitiatief**

Sociale transitie

Yvonne Zuidgeest, directeur-bestuurder Diverz
Johan Andrée, waarnemend bestuurder/directeur Farent
Maudy Hylkema, directeur-bestuurder Stichting Rijnstad

Jan Buijze, directeur Stichting Balans
Jiska van den Hoek, directeur-bestuurder Versa Welzijn
Marcel van Leeuwen, directeur Mensenwerk Hogeland (Tintengroep)

**Zonder welzijnsorganisaties,
geen succesvolle energietransitie!**

Energie rijke wijken!

- Maatschappelijk initiatief: van draagvlak naar draagkracht
- en rechtvaardigheid

Nationaal
Klimaat
Platform

In de afgelopen jaren is er een toename te zien van gemeenschappen die zich inzetten voor de verduurzaming van hun dorpen, huizen, buurten en hun eigen (werk-)omgeving. In Nederland er zijn **minstens 700 collectieve initiatieven actief in wijken en buurten** 89% van de Nederlandse gemeenten is een **energiecoöperatie actief**. Inwoners voelen de behoefte om grip te krijgen op hun leven en de voorzieningen die ze daarbij nodig hebben. Zij voelen zich onvoldoende gerepresenteerd in de publiek-private samenwerking tussen overheid en bedrijfsleven en daarom nemen ze zelf initiatieven binnen hun dorp, buurt, wijk of bedrijventerrein.

Overheidsparticipatie

Lokale daadkracht versterkt

*Voorstel voor
Nationaal Programma Maatschappelijk Initiatief*

1. Bevordering van de ontwikkeling van nieuwe vormen van lokale collectiviteit
2. Versterking van de juridische positie van burgerinitiatieven
3. Ondersteuning met laagdrempelig beschikbare expertise en standaardisering
4. Versterking van de uitvoeringskracht
5. Signalering en lering van de uitvoeringspraktijk

Peter Hermans

---

oud cto stedin, thans energie
transitie expert

Onderwerpen

Hoe kunnen we netcongestie en
de regionale en locale
energieontwikkeling
optimaliseren?

Hoe balanceren we slim en
effectief met bestaande
middelen?

POWER TO THE PEOPLE: ENERGIEDELEN IN DE BUURT

Hoe gaan we organisatorisch, financieel en administratief lokaal energiedelen? We laten professionals, stakeholders, buurtbewoners en jou aan het woord.

• Hoe kan energie delen bijdragen tot verlaging netcongestie ?

- Netcongestie: hoe erg is het ?
- Welke initiatieven lopen er al ?
- Hoe verandert ons energie systeem ?
- Energie delen, hoe kan dat helpen ?
- Wat is ons handelingsperspectief vandaag ?

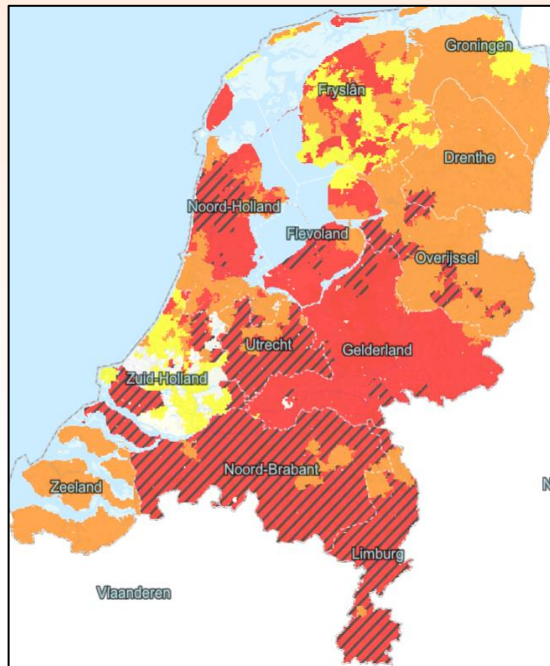

Een groot deel van Nederland kampt met netcongestie en spanningsproblemen

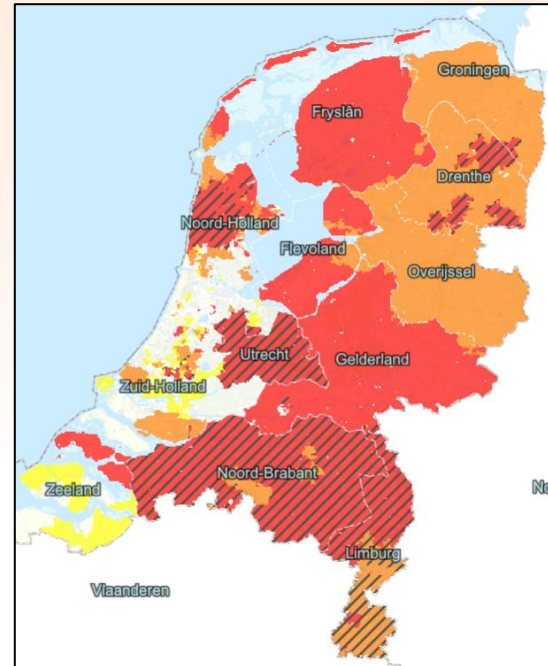
- De komende jaren (< 2029) neemt het “maakbaarheidsgat” nog toe
- Stedin waarschuwt Provincie Utrecht voor Zuid Afrikaanse toestanden

Afname

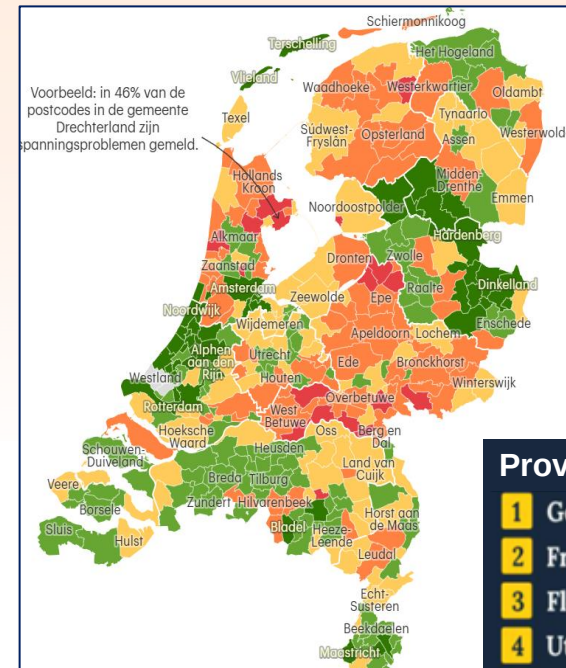

Bron: NBNL

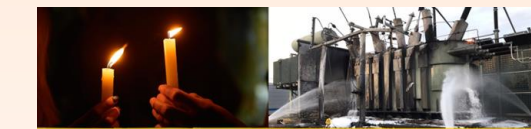
Invoeding

Spanningsproblemen LS netten

Bron: jeroen.nl

Bron: Stedin

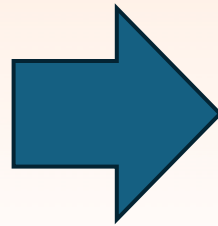
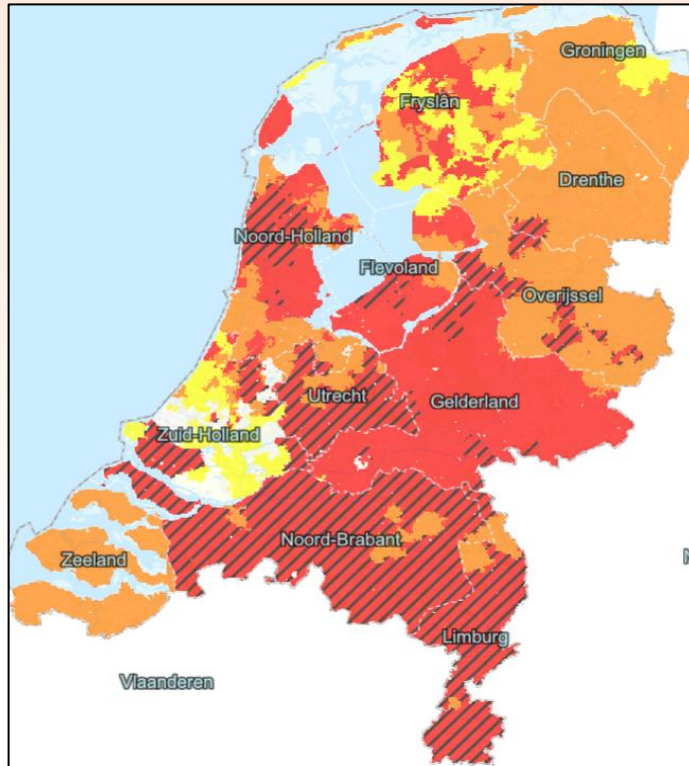
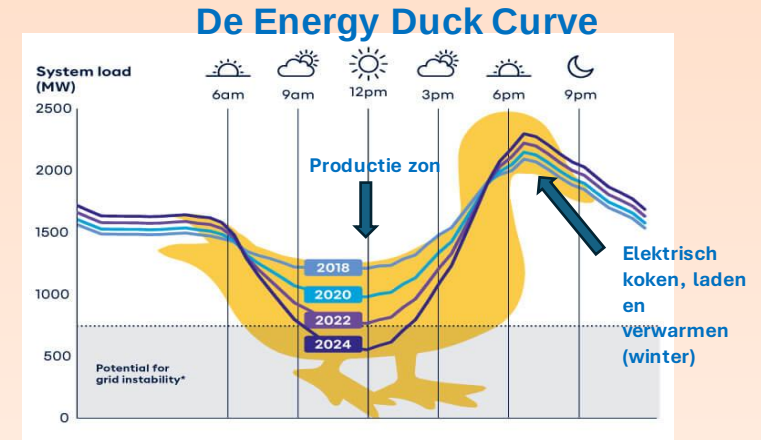
Provincie Top 5

- 1 Gelderland
- 2 Friesland
- 3 Flevoland
- 4 Utrecht
- 5 Noord-Holland

Maar wanneer is er echt netcongestie ?

(‘s nachts schijnt de zon niet...)

Communicatie over plaats én tijd is nodig voor stimulering gedragsverandering

Er gebeurt al veel op dit moment

Maar waar is de bijdrage van de burgers ?

Provincies

BOUWEN, BOUWEN, BOUWEN

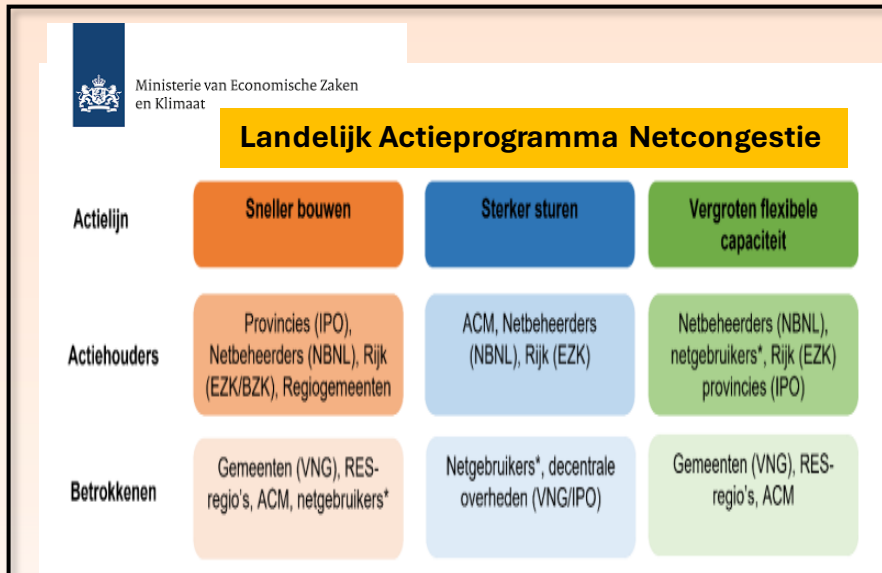
- *Prioritaire projecten worden actief bestuurd.*
- *Provincie trekt regie waar nodig naar zich toe als bevoegd gezag*
- *Onorthodoxe maatregelen (10 in Ut)*

BETER BENUTTEN

- *Spitsmijden met laadpalen en publiek vastgoed*
- *Energyhubs op bedrijventerreinen*
- *Netbewust bouwen (meer woningen bouwen met dezelfde netcapaciteit)*
- *Verplicht congestiemanagement GV*
- *Flextender*

LANGE TERMIJN

- *Energievisie*
- *P-Miek*

- *Aangescherpte regels voor Congestie Management*
- *Maatschappelijk prioriteren*
- *Terugnemen ongebruikte net capaciteit*
- *Duidelijkheid aansluit termijnen GV*

Context: de veranderende marktordening

Het energiesysteem decentraliseert

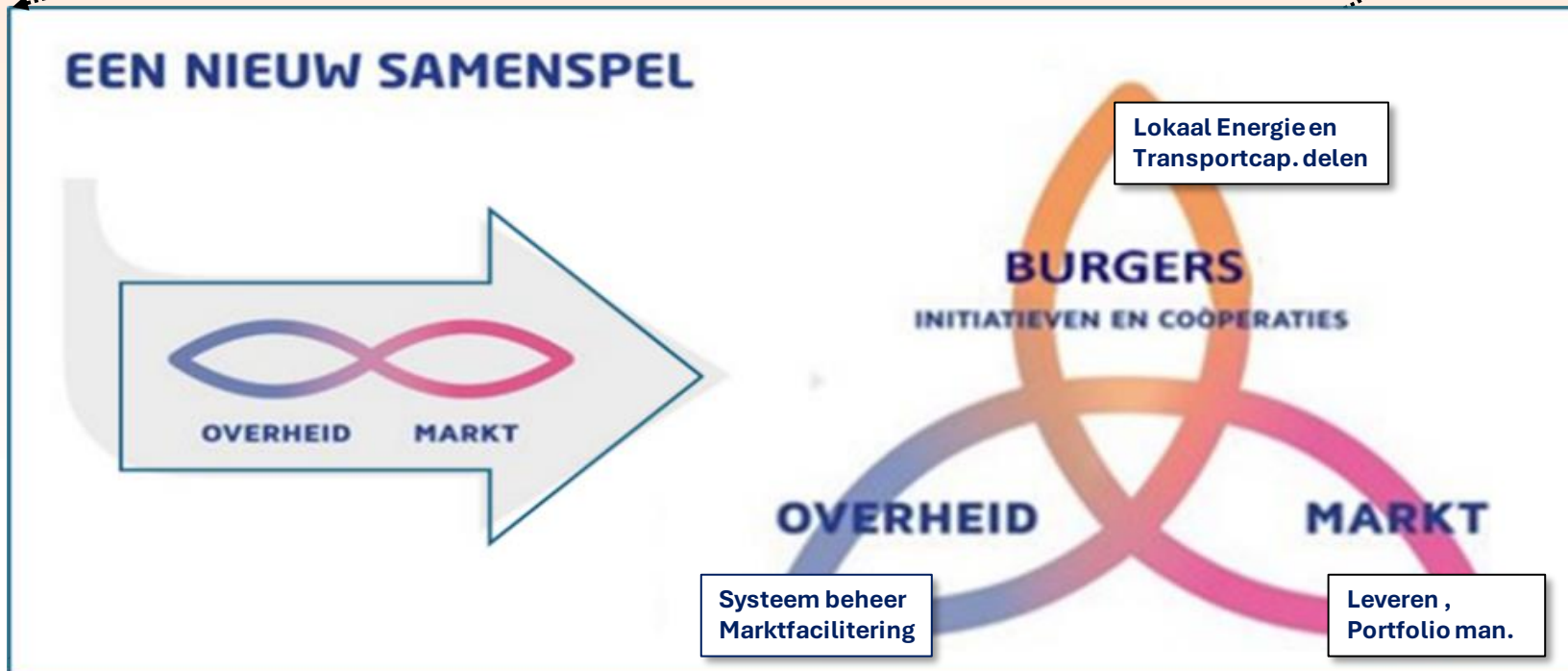
- “Energie delen” naast “Energie leveren” gedefinieerd in de nieuwe energie wet
- Vele initiatieven van bedrijven (Energy Hubs) en burgers (energie coöperaties)
- Betaalbaarheid vraagt om slimme oplossingen (naast bouwen)

Nationaal Programma
RES
Regionale
Energie
Strategie

De wereld van B

Van de A naar B volgens
de principes van B

Bron: NPRES programma Min EZK

Bron :EnergieSamen

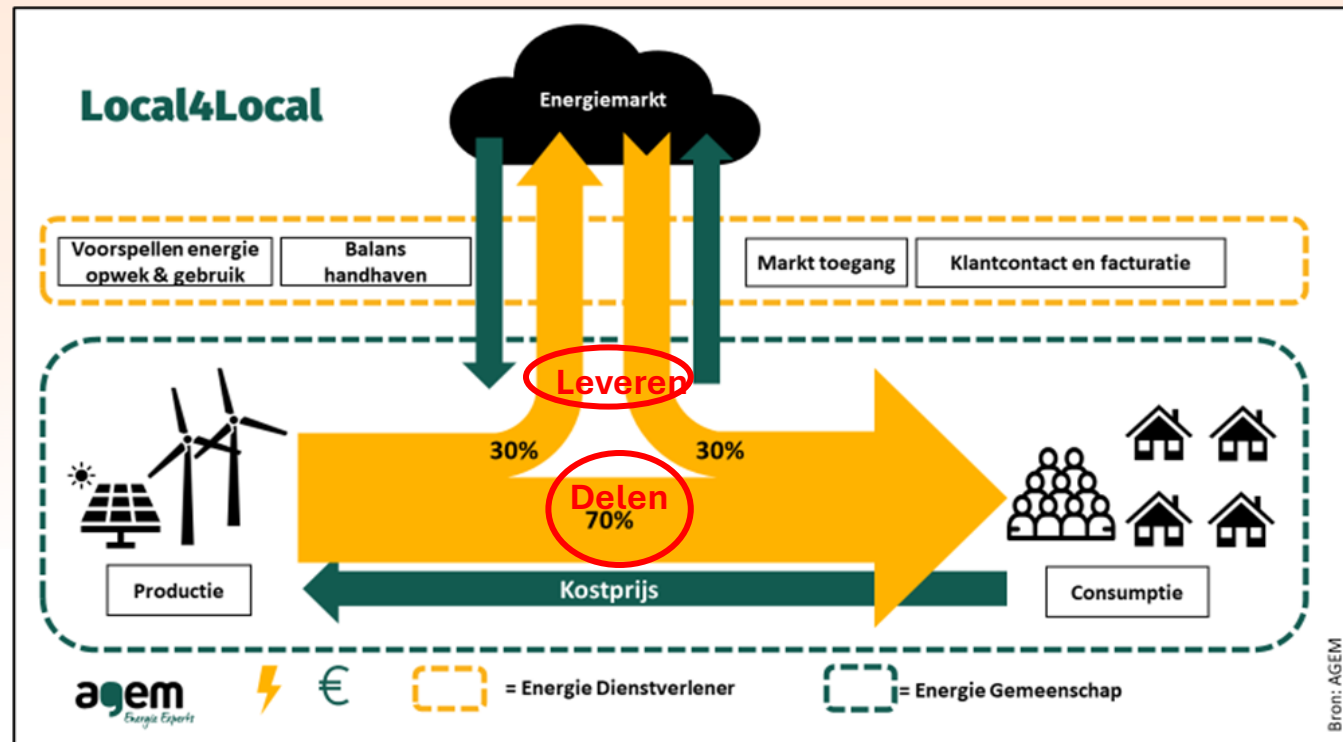

Minimaliseer de transport behoefte

Gebruik lokaal wat je lokaal opwekt (gelijktijdig en collectief)

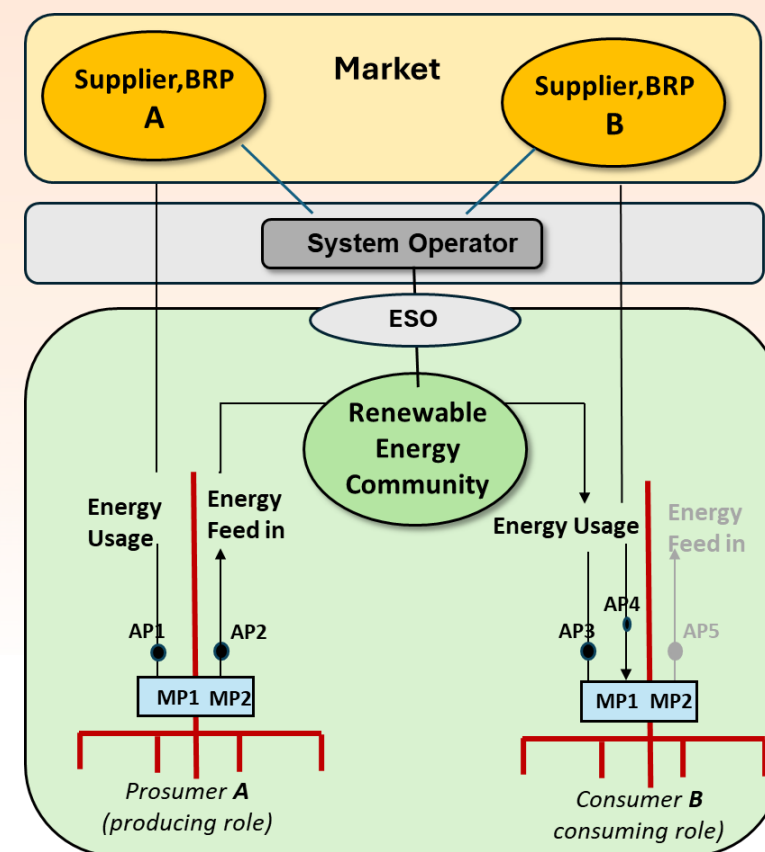
Energie Coöperaties starten met Energie Delen in het hybride zelflevering + model (1e variant)

Implementatie EU EMD wetgeving (dec. 2023) over Energy Sharing (2e variant)

- Energie delen buiten de markt om met vrije leveranciers keuze voor alle actieve afnemers
- Ondersteund door een Energy Sharing Organizer rol (ESO)
- Op basis van statische verdeelcoëfficiënten
- Mogelijk met één (bestaande) slimme meter
- Correleren meetdata om tot energie allocatie te komen
- Geen extra onbalans kosten voor leveranciers a.g.v. energiedelen
- Voorstel aan parlement toegezegd voor Q1 2025

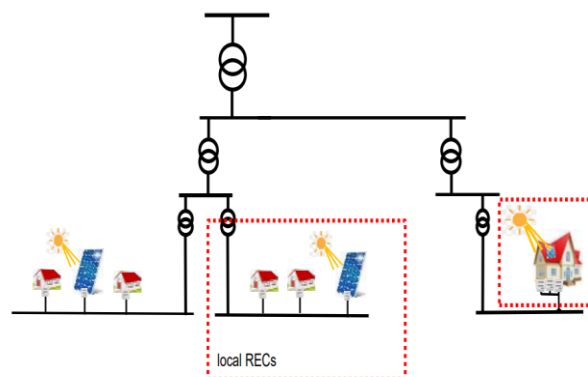
Kosten reflectieve nettarieven

Voorbeeld uit Oostenrijk

LV Grid usage

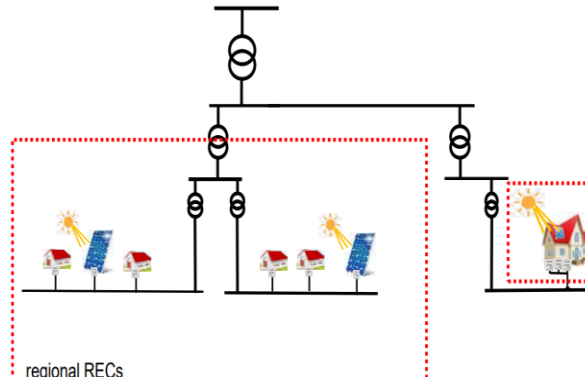
Renewable Energie Communities: leave the building and extend to the local area

Grid tariff discount: 57%

LV + MV Grid usage

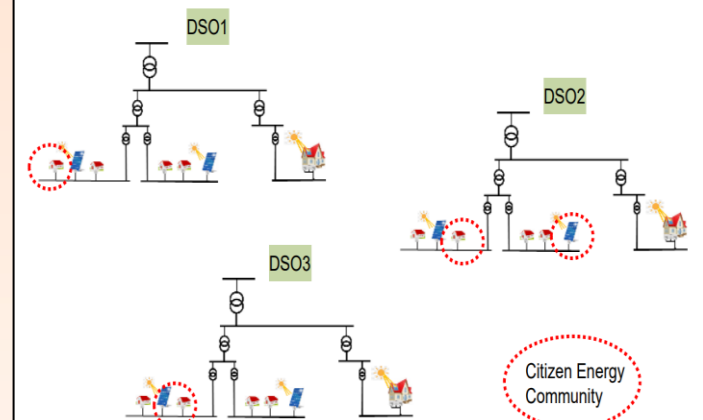
Renewable Energie Communities: leave the the local area and extend to the regional area

Grid tariff discount: 30%

LV + MV +HV Grid usage

Citizen Energy Communities: leave the grid area and extend to all of austria

No Grid tariff discount

Implementation in the Austrian Market-model - Timeline

- ✓ April 2019 Joint Generation Units (Section 16a, Electricity Act)
- ✓ October 2021 Renewable Energy Communities (Section 16c, Electricity Act)
- ✓ October 2021 - local
- ✓ October 2021 - regional
- ✓ Citizen energy communities (Section 16b, Electricity Act)
- ✓ October 2022: - within system operator's concession area.
- ✓ October 2023: - nationwide – spreading across concession areas

	Joint Generation Units (GC)	Renewable Energy Communities (RC)	Citizen Energy Communities (CC)	Energy Service Providers (EP)	Service Providers (IT)
July 2021	479			21	
November 2022	1212	408	38	95	
November 2023	2303	1005	121	193	38
February 2024	3109	2047	375	294	72

Handelingsperspectief voor burgers, gemeenten en netbeheerders

Het tempo moet omhoog: huiswerk voor iedereen

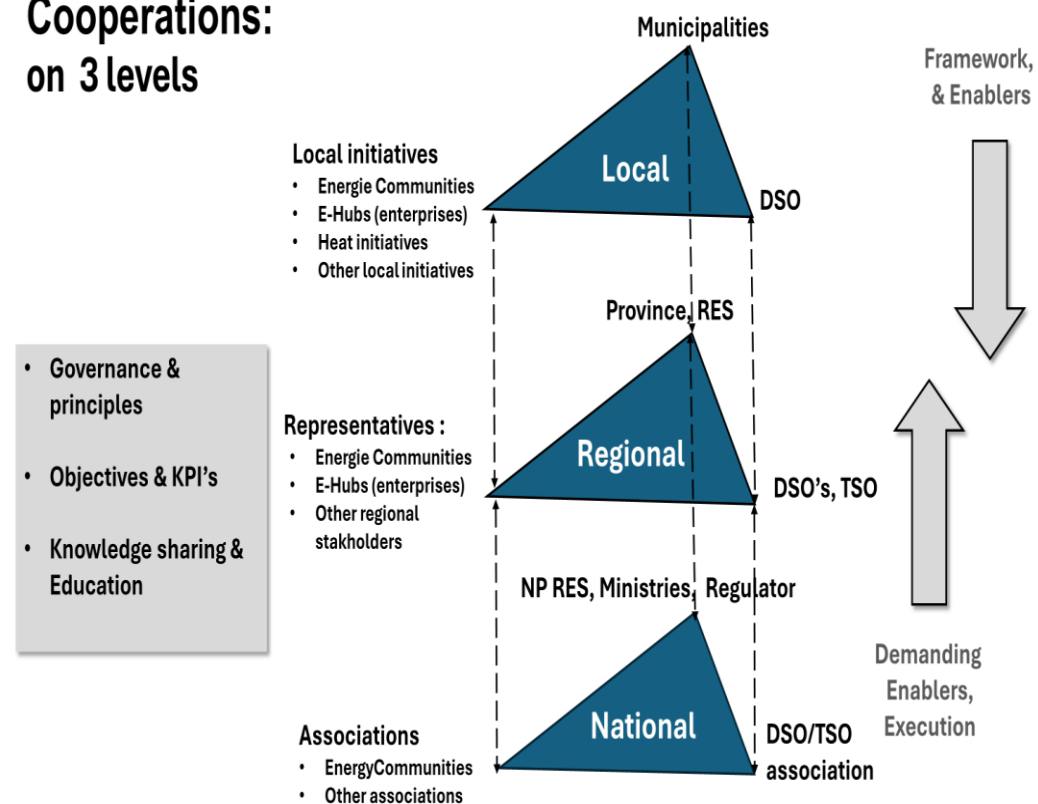
Allen

- Organiseer onderling overleg structuren & governance afspraken tussen overheid, netbeheerders en burgers/bedrijven, op 3 niveaus
- Complementeer top down sturing met bottom up sturing
- Benader elektriciteit en warmte integraal
- Heb een goed calamiteitenplan gereed (in lijn met de veiligheidsregio)

Netbeheerders specifiek

- Versterk communicatie, en verstrek meer informatie over capaciteitsknelpunten in het net
- Stimuleer daarmee oplossingen voor congestie van burgers en bedrijven en werk samen met hen
- Faciliteer energiegemeenschappen en energie delen in data verwerking (o.a. uit de slimme meter)
- I.s.m. met ACM: implementeer kosten reflectieve nettarieven gebaseerd op tijd, volume en netvlak

Cooperations: on 3 levels

PANEL DISCUSSIE

Annelies Huygen

Hoogleraar Ordening van energiemarkten
Utrecht University

Naut Loots

Programmamanager Elektriciteits
Voorziening Amsterdam

Siward Zomer

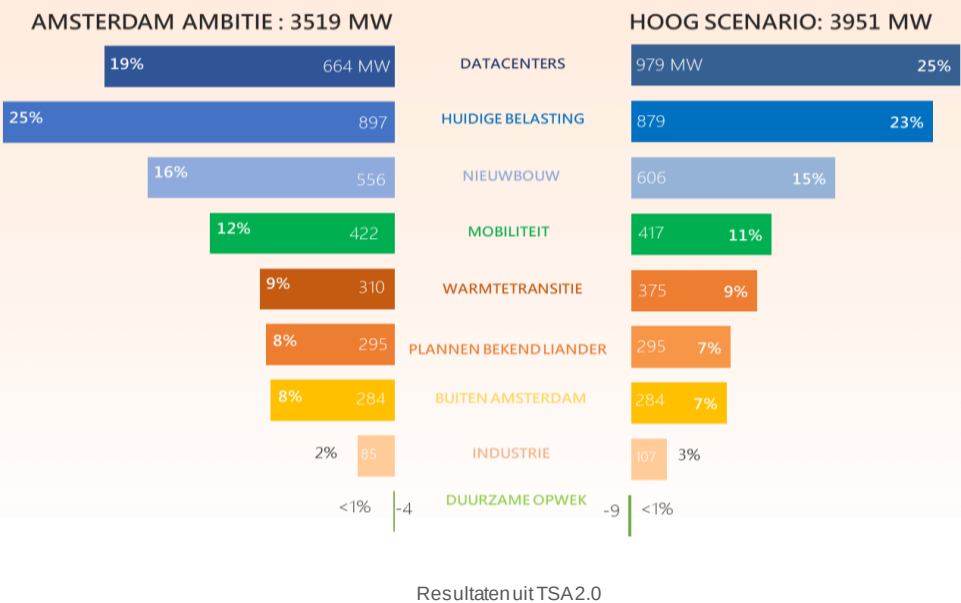
Voorzitter Energie Samen

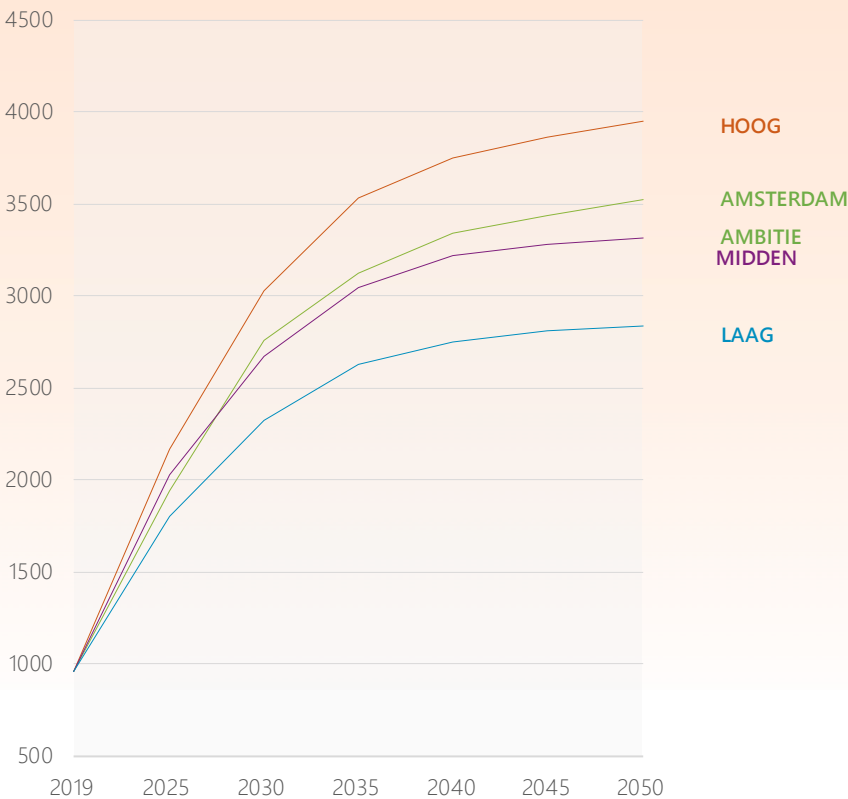

De opgave van Amsterdam

Inzicht in segmenten met groot belastingaandeel en impact van 'Amsterdams beleid'

Een aantal ontwikkelingen zorgen voor relatief veel impact. Denk aan datacenters, mobiliteit, warmtetransitie en industrie.

Resultaten uit TSA 2.0

Het huidige net

Amsterdam

Netstructuur huidig

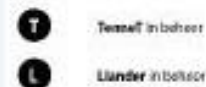
380kV - 150kV - 50kV

Legenda

* Uitzondering op beheer:
Daar waar we afwijken van
de standaard, zie de twee
symbolen hieronder

liander

Waar werken we naar toe → Het ontwikkelingskader

Amsterdam (detailkaart)

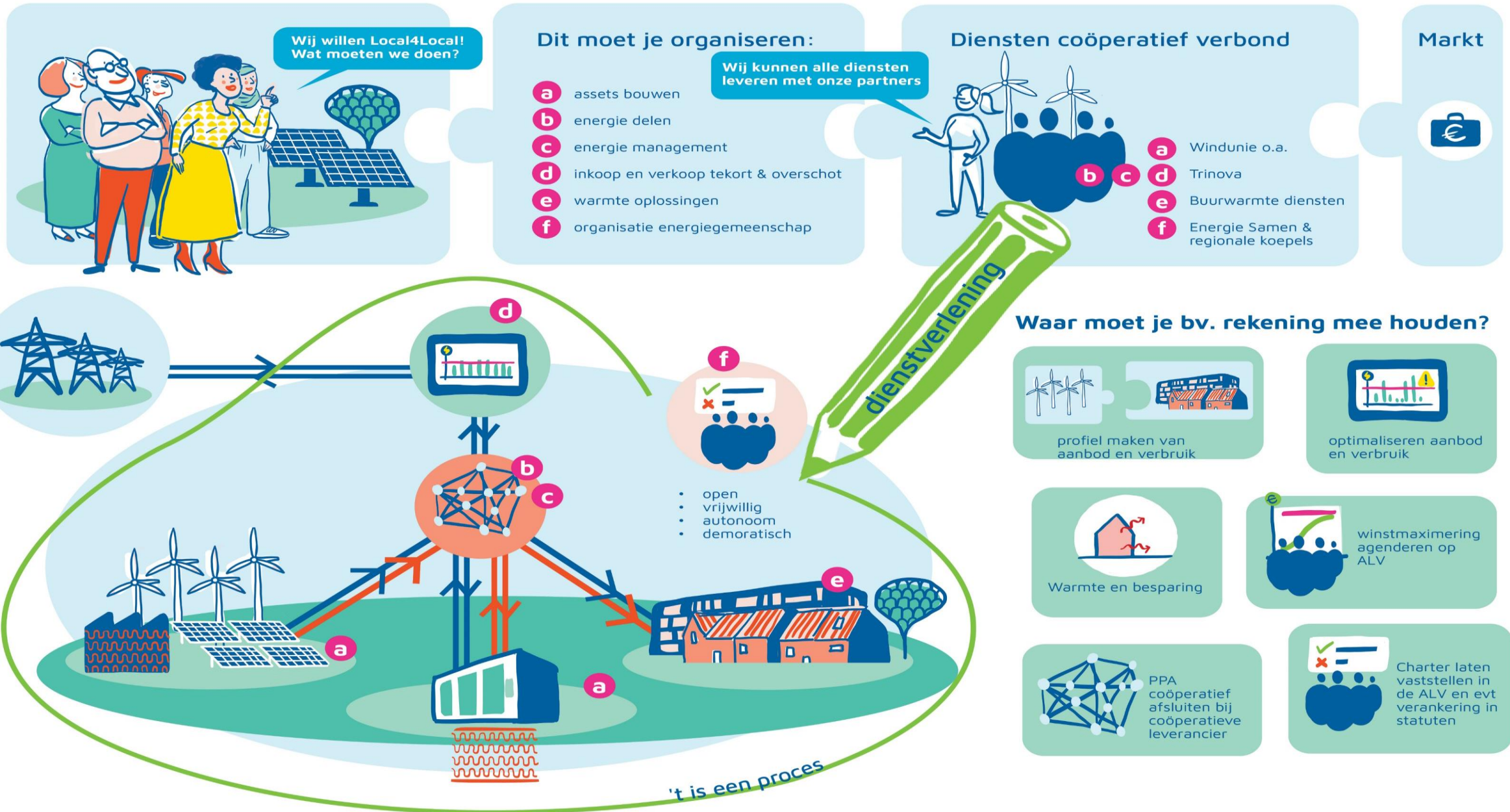
Toekomstige situatie

Legenda

De weg naar Local4local

Energie-neutrale of zelfs -positieve wijken

PARALLELSESSIES

- **Sessie 1 Ervaring lokale ontsluiting van Flexibiliteit in de buurt/onder trafohuisje**

Moderator Marisca Zweistra

Zaal ....

- **Sessie 2 Energiedelen met een coöperatie binnen de netcapaciteit en elektriciteitsmarkt**

Moderator Jasper Klapwijk

Zaal ....

- **Sessie 3: Opschaling FlexPower3 naar Netbewust laden 020**

Moderator Pauline Westendorp

Zaal ....

A photograph of a modern, red, curved bridge structure over a body of water. The bridge has a series of vertical red slats and is supported by a series of red beams. In the background, there are several modern buildings with many windows. The sky is blue with some clouds. The text 'PAUZE' and '14:00-14:30' is overlaid on the image in white, bold, sans-serif font. The bottom of the image has a dark blue gradient.

PAUZE

14:00-14:30

CONFERENTIE
'POWER TO THE PEOPLE'

BEWONER CENTRAAL

Ruud Fiere

FlexCity project implementatie coördinator
AECL

Onderwerp

Over de successen en learnings van FlexCity
& het belang van lokale inzet, vertrouwen en
bereikbaarheid binnen de gemeenschap.

Jasper Klapwijk

Coöperatie Expert Kantelingen

Onderwerp

De twee concrete bewonersinitiatieven

A photograph of a modern, red, curved bridge structure spanning a body of water. The bridge features a series of vertical red slats and a curved top rail. In the background, there are several modern buildings, including a large grey one with many windows and a white one with a red section. The sky is cloudy. The text "BEDANKT!" is overlaid in the center of the image.

BEDANKT!